

N. Pak, graduate student
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

INTERACTION OF EUROPEAN UNION MEDITERRANEAN PARTNERSHIP IN THE FIELD OF MIGRATION

The basic stages of development of the Mediterranean partnership are shown in the article. The features of the EU cooperation with Mediterranean countries in the context of a common migration policy are analyzed. The estimation of the current situation, which is observed in the sphere of migration the EU is done. The conclusions and predictions about future developments that will take place after the European Union taken measures to address the situation in the area of migration.

Key words: migration policy, migration trends, EU, refugees, migrants, partnership.

УДК 341.232+327.82

Н. Середюк, асп.
Національний університет "Острозька академія", Острог

СТРАТЕГІЧНЕ ПАРТНЕРСТВО УКРАЇНА – США

Досліджено особливості виникнення та розвитку стратегічного партнерства США як специфічного інструмента у формуванні зовнішньої політики України в контексті становлення системи міжнародних відносин.

Визначено основні етапи еволюції стратегічного партнерства в зовнішній політиці України та розроблено типологію відносин стратегічного партнерства України з США.

Здійснено аналіз відносин стратегічного партнерства України та США на предмет їхньої відповідності критеріям та ознакам стратегічного партнерства. Оцінено ступінь ефективності використання інструмента стратегічного партнерства в дипломатичній практиці України у співробітництві з США та надано рекомендації відносно її підвищення.

Ключові слова: США, Україна, співробітництво, стратегічне партнерство, зовнішньополітична стратегія, верифікація відносин.

Постановка проблеми. Чинники включення України в процеси міжнародної інтеграції впливають на зовнішньополітичну доктрину держави, визначають пріоритети і сутність цієї політики, яка вбачається у використанні досвіду розвинутих країн та реалізації позитивних тенденцій національного розвитку. Європейська та євроатлантична інтеграція як вектор зовнішньої політики України, співробітництво з міжнародними організаціями мають сприяти розробці ефективних національних стратегій і програм міжнародного співробітництва, демократизації політичних інститутів і трансформації політичної культури, плюралізму вираження поглядів і активній участі українського суспільства в політичних процесах XXI століття. Міжнародне прагнення України потребує державної підтримки на рівні політичних рішень, ефективного політичного діалогу, законодавчого забезпечення і спрямованого впливу владних структур на усвідомлення суспільством нових можливостей життєдіяльності.

Домінування у політичній, економічній та культурній сферах міжнародних відносин визнаного лідера у процесах глобалізації – США, яке супроводжується формуванням нової парадигми світової політики відіграє важливу роль у формуванні української державності. Міжнародний партнер України – США, наголошує на тому, що рівень міждержавних відносин безпосередньо залежить від дотримання Україною зобов'язань партнером і реалізацією зовнішньополітичного курсу України. Заяви низки представників Америки свідчать про підтримку України, її євроатлантичної інтеграції. Один з головних стратегічних партнерів України – США, ключовим для співпраці розглядають питання подальшої реалізації Хартії про стратегічне партнерство.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Досвід політичної діяльності суверенної України на світовій арені, зокрема, у сфері політичного співробітництва, зумовив зростання наукового інтересу до дослідження проблем забезпечення національних інтересів засобами дипломатії, яка на глобальному, регіональному та національному рівнях міжнародних відносин набуває все більшої актуальності і виявляє специфіку державних стратегій. Проблемою стратегічного партнерства в українській науці займаються І. Жовква [4], Е. Лисицин [6], Г. Перепелиця [2] та ін.

Державотворчі зміни в Україні в контексті міжнародної співпраці з країнами Америки представлені в наукових розробках таких вчених як: В. Дубовик [3], І. Дудко, О. Крапівін, Т. Мединська, Г. Мерніков, Р. Попадюк, О. Черцова, О. Чижова, А. Шевцов, О. Ярошко (зовнішня політика США та Канади по відношенню до незалежної України), А. Лютих [7] М. Павлюк [8], Д. Табачник (політико-правові аспекти співпраці України з країнами Південної та Північної Америки); О. Івченко, В. Кириченко, Л. Окунева, І. Плевако, Б. Сорж, М. Фесенко, П. Яковлев (шляхи та механізми подальшого зміцнення взаємовигідних відносин України з державами Латинської Америки та Карибського басейну).

Мета статті – комплексне дослідження змісту, форм і методів формування української державності. Узагальнити отриману інформацію про політичні відносини та виявити стратегічні напрямки співробітництва у різних сферах діяльності, а також, визначити стан та перспективи стратегічного партнерства України в зовнішній політиці США для розбудови та покращення держави та її громадян в цілому.

Виклад основного матеріалу дослідження. Процес розбудови дружніх відносин між Україною та США має тривалу історію і сягає своїм корінням часів, коли наша держава була частиною колишнього СРСР.

Перша парламентська делегація незалежної України, очолювана Л. Кравчуком, на той момент Головою Верховної Ради, відвідала Вашингтон у жовтні 1991 р. В наступні роки члени Конгресу США та народні депутати України були активними учасниками розбудови двосторонніх відносин.

Спочатку переважна більшість американських урядовців дивилася на Українську декларацію суверенітету із певним острахом, оскільки Дж. Буш до останнього підтримував М. Горбачова у зусиллях зберегти СРСР. Промова Дж. Буша під час його перебування у Києві, що ввійшла в історію під назвою "Chicken Kiev Speech", про безпеку "самовбивчого націоналізму", наголосувала на захисті збереження Радянського Союзу. Уже після референдуму в Україні 1 грудня 1991 року США висували низку вимог до України як незалежної держави, зокрема ультимативною була вимога – позбутися ядерної зброї, що перебувала на території України.

Офіційне визнання України як незалежної суверенної держави США здійснило 25 грудня 1991 р. Дипломатичні відносини між двома країнами було встановлено 3 січня 1992 р. Від моменту проголошення незалежності України у Вашингтоні з увагою та зацікавленістю стежать за розвитком подій в нашій державі. Незмінною залишаються заяви США щодо гарантування суверенітету, незалежності, територіальної цілісності і непорушності кордонів України. Адміністрація США високо оцінює зусилля українського уряду зі зміцнення національної економіки і забезпечення політичної стабільності в умовах подальшого посилення демократичних стандартів [9].

Розвиваючи стратегічне партнерство зі США, Україна виходила з чіткого розуміння тієї ключової ролі, яку ця наддержавна відіграє у системі політичних, економічних, науково-технологічних, воєнно-політичних координат нинішнього світу.

У ході українсько-американських відносин виділяють певні етапи, своєрідні "припливи і відпливи", кожен з яких віддзеркалює особливості внутрішньої та зовнішньополітичної ситуації в обох країнах та міжнародної ситуації в цілому.

На початку в українсько-американських відносинах домінував "російський" підхід, Вашингтон робив ставку на Росію, сподіваючись на те, що політичні та економічні реформи, які розпочалися у ній, будуть швидко досяжними. Враховуючи власні інтереси, які об'єктивно збігалися, хоч і не були тотожними, США та Росія посилювали тиск на Україну з метою змусити її ліквідувати арсенали ядерної зброї.

Для США це був період болісної переоцінки зовнішньополітичних пріоритетів. Державний департамент дотримувався "москвоцентричної тенденції", демонстрував фатальне нерозуміння глибинних процесів, що відбувалися на пострадянському просторі. З іншого боку, тверезомислячі політики, зокрема Р. Чейні, З. Бжезінський, Г. Кісінджер та інші усвідомлювали необхідність визнання державної незалежності України, встановлення з нею повномасштабних міждержавних відносин.

Головною метою зовнішньої політики України (ЗПУ) на американському векторі в цей період було здобути від США реальне визнання України як рівноправного партнера. 5-11 травня 1992р. відбувся перший офіційний робочий візит Президента України Л. Кравчука до США, під час якого було підписано політичну декларацію та меморандум про взаєморозуміння між урядами України та США. В політичній декларації вперше було зафіксовано формулу "демократичного партнерства" двох країн. Практика ж тодішніх українсько-американських відносин залишалася на тому ж рівні.

Провісником зміни підходу став візит у травні 1993 року американського представника Струоба Телбота, в ході якого обговорювалася ціла низка питань американо-українських відносин, на відміну від попередніх, які майже виключно концентрувалися на питанні української ядерної зброї.

До кінця 1993 р. новий Президент США Білл Клінтон (обраний 1992 р.) почав змінювати підхід американської адміністрації до України. В українсько-американських відносинах намітилося потепління. Частково воно було викликане посиленням антидемократичних тенденцій у Росії. Перспектива тісного співробітництва з Росією для США ставала все меншою. Партнерство США і Росії виявилось нетривалим і таким, що ґрунтувалося на короткочасному збігові інтересів. Надалі адміністрація Б. Клінтона все частіше розглядала Росію як потенційну, а інколи й реальну загрозу національним інтересам США.

До кінця 1993 р. нова політика США стосовно України і налагодження двосторонніх та тристоронніх пере-

говорів заклали основу для порозуміння між двома державами. Врешті-решт вона сприяла підписанню у Москві 14 січня 1994 р. президентами Б. Клінтоном, Л. Кравчуком та Б. Єльциним тристоронньої угоди, згідно з якою Україна зобов'язувалася знищити усю ядерну зброю, розташовану на її території, протягом семи років. Виконання Договору про нерозповсюдження ядерної зброї відбулося у жовтні 1994 р. [11].

Наступний етап українсько-американських відносин розпочався з проголошення у США 1994 року "роком України". Саме тоді відбулося так зване "потепління" у ставленні до України з боку США, що намітилося у ще 1993 році. Адміністрація Президента США почала вести політику активного залучення України до світового співтовариства та його інституцій.

Наступний Президент України Л. Кучма проголосив курс на проведення ліберальних економічних реформ одразу після приходу до влади восени 1994 р. Того ж року в Україні був прийнятий "багатовекторний" курс української зовнішньої політики. Він ґрунтувався на такій концепції: Україна не буде в безпеці, поки Росія не усвідомить, що незалежність України та її прозахідна орієнтація відповідають російським національним інтересам.

Значною мірою українська "багатовекторність" концентрувалася у цей час на українсько-американських відносинах, оскільки ще під час державного візиту до США Президента України Л. Кучми у листопаді 1994 р. був підписаний один із основоположних документів двосторонніх відносин – Хартія українсько-американського партнерства, дружби та співробітництва [16].

Важливим кроком в процесі укріплення двосторонніх відносин був державний візит в Україну Президента США Б. Клінтона 11-12 травня 1995 року. Результатом візиту стало підписання спільної заяви, в якій наголошувалося на підтримці Сполученими Штатами демократичних та ринкових перетворень в Україні, її політичного суверенітету та територіальної цілісності, а також процесу інтеграції України до європейської та світової спільноти.

Візит Президента України до Адміністрації Б. Клінтона у лютому 1996 року проходив у дружній атмосфері. В ході зустрічей на різних рівнях американська сторона повсякчас наголошувала на "стратегічній пріоритетності України у Європі", на важливості її незалежності. Леонід Кучма пообіцяв, що Україна буде залучена до СНД та її воєнних, політичних та економічних структур лише до певної міри.

Вагомий внесок у розвиток українсько-американських відносин відбувся 19 вересня 1996 року створенням США та Україною міждержавної комісії на чолі з Альбертом Гором та Леонідом Кучмою. Комісія включала чотири комітети, які займалися питаннями зовнішньої політики, безпеки, торгівлі та інвестицій, стабільного економічного співробітництва тощо [13]. Цією подією США визнали Україну як центральноевропейську державу та підтвердили надані Україні гарантії безпеки.

Візит міністра закордонних справ України Г. Удовенка до Вашингтона у жовтні 1996 року закріпив відносини Україна – США як "стратегічне партнерство", яке було важливим досягненням обох сторін.

Під час Першого пленарного засідання УАМК (Українсько-американської міждержавної комісії) 16 травня 1997 року США визнали Україну як центральноевропейську державу та підтвердили надані Україні гарантії безпеки.

Початок 2000 року обіцяв потепління та приніс надії на покращення стосунків України із Заходом. Перш за все це було пов'язано із тимчасовим поліпшенням політичної та економічної ситуації в країні.

Одним із найочевидніших досягнень України стало формування центристської пропрезидентської більшості

у парламенті. Стосунки між законодавчою та виконавчою владою стали конструктивнішими. Суттєво пришвидшився процес прийняття рішень, який раніше часто блокувався розрізненими позиціями Президента та Парламенту, намаганням кожного проводити власну політику.

Період 1999-2001 рр. вважають "періодом байдужості" США відносно України. До того ж, якщо раніше з особою Президента України Л. Кучми пов'язувалися надії на швидке реформування країни та її демократизацію, то тепер в режимі його правління на Заході все частіше помічалися авторитарні тенденції. Приводом для цього стали значні порушення законодавчих норм під час президентської кампанії 1999 року. Більше того, референдум про зміну української Конституції весни 2000 року продемонстрував еволюцію – президентсько-парламентської форми державного правління у бік домінування президентської її частини [20].

Наслідками байдужості Заходу стала Концепція РФ прийнята 30 липня 2000 року, де Росія вперше зробила відкриту заяву про необхідність домінування над своїми сусідами. У тексті концепції, затвердженій президентським указом, однією з цілей на майбутнє вносилося створення поясу добрих сусідів навколо Росії, "наймогутнішої євразійської сили". Після такої заяви під тиском Москви, Л. Кучма звільнив з посади 29 вересня 2000 року орієнтованого на "захід" міністра зовнішніх справ Бориса Тарасюка, що мав репутацію послідовника курсу інтеграції України до НАТО та ЄС. На його місце було призначено Анатолія Зленка, першого міністра зовнішніх справ Л. Кравчука, який вважався більш прийнятним для Росії, що стало одним із перших проявів зміни зовнішньополітичного курсу.

Крім цього, наприкінці 2000 року Україна відійшла для США на другий план. Майже уся увага американців була сконцентрована на власній президентській виборчій кампанії. Отже, кінець умовно виділеного нами третього етапу україно-американських відносин у часі збігів із закінченням терміну президентства Б. Клінтона.

Внаслідок внутрішньої кризи рух української "багатовекторної" політики у бік Росії, сягнув своєї чи не найвищої точки. Така позиція не могла задовольнити США й викликала помітну стурбованість прямуючи Україною від задекларованого нею європейського вибору в "обійми" євразійського сусіда.

Адміністрація новообраного Президента США – Дж. Буша відмовилась від практики свого попередника створювати двосторонні комісії на чолі з віце-президентом. Від самого початку свого президентства Дж. Буш – молодший почав проявляти жорсткість у підході до України. Відтоді заяви про стурбованість внутрішнім становищем України, особливо станом забезпечення основних прав і свобод, зазвучали як ніколи часто.

Внаслідок хвилі негативу, що надходила на Україну із Заходу, в країні утворився політичний вакуум, який поспішила заповнити Росія. З її боку подібного стурбовання станом демократії в сусідній Україні не спостерігалось. Навпаки, контакти між главами держав стали інтенсивнішими. Розпочалося помітне зближення сторін у різних сферах-економічній, політичній, військовій тощо. В. Путін першим з лідерів іноземних держав відвідав Київ після початку розгортання кризи. Російське лідерство поспішило запропонувати міждержавну дружбу та політичну підтримку особисто президентові України, якому вона була відчайдушно необхідна на даний момент. Дружба між двома державами вилася у підвищення військового співробітництва та економічну присутність Росії в Україні.

У січні 2001 року було підписано військову угоду, згідно з якою Росія отримувала певні важелі контролю

над військовим плануванням України. Це стало перешкодою у співробітництві України з НАТО в межах програми "Партнерство заради миру" та могло б зашкодити спільним морським операціям України та альянсу, що відбувалися протягом останніх трьох років.

Підкріпленням погіршення відносин Україна – США стала відставка Верховною Радою України 26 квітня 2001 р. уряду В. Ющенка, що породжував надії на успішність реформ в Україні та її подальшу інтеграцію до євро- та євроатлантичних структур. Усунення від влади "прем'єра-реформатора" та його команди викликало серйозне занепокоєння у США та на Заході з приводу того, яким шляхом Україна піде далі, чи продовжить курс реформ наступний прем'єр.

Про зміну ставлення у США до України говорив і той факт, що перший візит високопосадового представника нової президентської адміністрації Дональда Рамсфельда до України відбувся лише у червні 2001 року, через п'ять місяців після офіційної зміни влади у Вашингтоні. До того ж, перебуваючи в сусідній Польщі в середині червня, Дж. Буш не відвідав Україну, хоча про неї і йшлося у розмовах із польськими урядовцями. Україні декілька разів пропонувалося наслідувати досвід Польщі у виборі шляху розвитку.

Терористичний напад на США 11 вересня 2001 року змінив хід україно-американських відносин. Події 11 вересня 2001 р. сприяли покращанню відносин між Росією та Заходом. Впродовж осені 2001 року важливість ролі Росії, яка спільно з іншими державами на чолі з США взяла участь у боротьбі з міжнародним тероризмом, всіяко наголошувалася на Заході.

Масштабне порозуміння Росії із Заходом викликало суперечливу реакцію в Україні: його можливі наслідки для України сприймалися неоднозначно. Оптимісти розглядали його як шанс нарешті реалізувати "багатовекторність" української зовнішньої політики, адже тепер їй раніше конфліктуючі між собою складові почали зближуватися. "Євроатлантичне співробітництво" на вищому державному рівні знову було замінене "євроатлантичною інтеграцією".

Виявилось, що Україна стала заручницею власної політики. Після примирення Росії з Заходом Україна втрачала свій головний козир, адже здійснення впливу на Росію до цього часто відбувалося саме через Україну.

Чимале значення для зміцнення українсько-американських стосунків мало введення українського миротворчого контингенту в Ірак. Україна вперше у своїй новітній історії зуміла долучитися до геополітичних подій планетарного масштабу, однак недалекоглядна політика новообраного президента В. Ющенка та швидкий, необдуманий вивід контингенту, унеможливили у повному обсязі скористатися цією нагодою [17].

Починаючи із осені 2001 року, візити високопоставлених осіб із США стали помітно частішими. Серед них приїзд Пола Добрянського, заступника державного секретаря США з глобальних питань, в ході якої нею було зроблено заяву про те, що в Україні та США "спільні інтереси на виборах". Далі Україну відвідала делегація від Національного демократичного інституту США (НДІ) на чолі з Мадлен Олбрайт, державним секретарем США у адміністрації Б. Клінтона. В ході візиту колишній держсекретар дала чітко зрозуміти, що стан відносин між США та Україною буде залежати від того, яким чином влада зарекомендує себе на виборах 2002 року.

Окрім візитів, від американського Конгресу на адресу України надійшла Резолюція із закликом провести демократичні вибори до парламенту, прийнята 19 березня Палатою представників майже одностайно (480 депутатів проти одного) та у відносно короткі тер-

міни (7 тижнів). Характерним було те, що резолюція була прийнята ще до того, як вибори в Україні відбулися. Тому деякі українські посадові особи розглядали її як ультиматум, поставлений перед Україною. У відповідь на резолюцію Л. Кучма висловив своє обурення з приводу її прийняття та назвав її "безпрецедентною" [21].

Суттєво погіршився імідж президента України Л. Кучми у зв'язку із виборами до Верховної Ради України 31 березня 2002 року. США відкрито виявляло невдоволення Президентом і дискредитувало його в ході "касетного скандалу" та налагодження Заходом стосунків із Росією. Український президент почав піддаватися серйозній критиці у Європі та США.

Новий виток "касетного скандалу" восени 2002 року призвів до підкреслено холодного ставлення до Кучми на Празькому саміті – аж до відмови лідерів США і Британії сидіти із ним поруч.

Новий етап співробітництва розпочався 2004 року з "Помаранчевої революції" та всенародне обрання президента В. Ющенка. На інавгурацію В. Ющенка 23 січня 2005 р. до Києва прибув спеціальний посланець американського Президента К. Пауелл. На початку квітня 2005 р. Президент України здійснив офіційний візит до США.

На початку свого правління В. Ющенко мав безпрецедентну підтримку Заходу та США. Проголошені ідеї "євроатлантичної інтеграції" України набули колосальної підтримки на Заході, однак гріке розчарування наступило дуже швидко [18], оскільки В. Ющенко не зміг уповні реалізувати задекларовані пріоритети ні у внутрішній, ні у зовнішній політиці.

Невдале президентство Віктора Ющенка, швидко звело нанівець закладений позитивний заряд відносин Україна – США. Навіть більше, в результаті цих років в американських лідерів з'явилася "втома від України".

Незважаючи на невдоволення керуванням В. Ющенка, все ж таки починаючи з 2005 року, відбулося чимало довгоочікуваних зрушень у відносинах. Зокрема, зросли обсяги зовнішньої торгівлі між країнами, а також здійснено низку реформ, а саме:

- у 2006 р. США перереєстрували Україну як учасника Загальної системи преференцій (GSP), скасували торгові санкції і змінили статус України відповідно до законодавства США в галузі торгівлі;
- США підтримували та сприяли вступу України до Світової організації торгівлі;
- 23 березня 2006 року скасовано поправку Джексона-Веніка стосовно України;
- 2006 році США визнали ринковий статус української економіки.
- на початку квітня 2008 року було ухвалено "Дорожню карту пріоритетів українсько-американської співпраці".
- 19 грудня 2008 року підписано Українсько-американську Хартію про стратегічне партнерство та безпеку.

За часів Адміністрації Дж. Буша Сполучені Штати постійно підтримували демократичні перетворення в Україні, виступали послідовним прихильником її євроатлантичної інтеграції. Втім, контакти на вищому рівні мали здебільшого ситуативний, спорадичний характер. Не стали проривом у двосторонні відносинах візит Віце-президента США Д. Байдена до України (липень 2009 р.) і візит Президента В. Ющенка до Нью-Йорка (вересень 2009 р.). Нове керівництво США задекларувало спадкоємність курсу Адміністрації Дж. Буша на розвиток партнерства з Україною. Водночас спостерігалось певне зменшення інтересу США до нашої держави – через зміни їхніх геополітичних пріоритетів і зміщення геостратегічних інтересів з європейського континенту на інші регіони світу. За таких умов українській владі доводилося докла-

сти максимум зусиль для того, щоб утримати партнерство із США хоча б на досягнутому рівні [14].

Команда Барака Обама провела ревізію відносин США із зарубіжними країнами. На тлі активних контактів Білого дому і Кремля, відносини Києва і Вашингтона виглядали млявими: створилося враження, що адміністрація США взяла паузу в україно-американських відносинах.

Після офіційного оголошення президентом України – В. Януковича, що відбулося 25 лютого 2010 року, Б. Обама та В. Янукович 11-14 квітня 2010 року підтвердили наміри поглиблювати двосторонні відносини на основі Хартії про стратегічне партнерство та посилювати роботу міжгалузевих механізмів за координуючої ролі Комісії стратегічного партнерства. Стратегічний характер українсько-американських відносин було підтверджено в рамках офіційного візиту в Україну держсекретаря США Г. Клінтон 2-3 липня 2010 року. За результатами співпраці керівництва України і США у 2011 році створено належні передумови для подальшого поглиблення двосторонніх відносин стратегічного партнерства.

Звернення Б. Обама до 20-го Конгресу українців Америки, в якому він виклав основні принципи, які визначатимуть політику його адміністрації на українському напрямі: "Україна – готова до Плану дій щодо членства в НАТО. Я зобов'язуюсь працювати із союзниками Америки в НАТО задля досягнення порозуміння з ними, щоби зробити наступний ключовий крок у зусиллях України посісти законне місце члена євроатлантичної спільноти" [19], підтвердили певний "запас міцності" у двосторонніх відносинах, створений за попередній період. Проте цього "запасу" вистачило ненадовго.

Після приходу до влади в Україні проросійської команди президента Віктора Януковича українсько-американські стосунки позначилися похолоданням. Криза у відносинах поглибилася після арешту (5 серпня 2010 р.) колишнього прем'єра Юлії Тимошенко та представників її колишнього уряду.

22 вересня 2012 року Сенат США схвалив резолюцію стосовно України, в якій засуджував дії адміністрації президента В. Януковича, спрямовані на політично мотивоване ув'язнення колишнього прем'єра Юлії Тимошенко. Сенат США закликав адміністрацію Януковича негайно звільнити Тимошенко й інших політичних ув'язнених. Також сенат попросив ОБСЄ чинити багатосторонній дипломатичний тиск на Януковича, щоб звільнити Тимошенко, і закликав Державний департамент США видати заборону на видачу віз тим, хто відповідальний за ув'язнення Тимошенко й погане поводження з нею. Згідно з документом, резолюція була доповненням до міжнародного аналізу й протестів із приводу порушень, які відбувалися в Україні. У відповідь МЗС України зазначило, що вважають недоцільним коментувати резолюцію, оскільки вона була прийнята у "сумнівний спосіб" і має декларативний, не обов'язковий характер. Також МЗС України звинуватило прихильників Тимошенко у дискредитації країни [15].

Після подій восени-взимку 2013 року Уряд і Конгрес США виступили з критикою репресивних дій адміністрації президента Віктора Януковича, спрямованих на придушення громадського руху за Євроінтеграцію. Сенат США і Державний департамент США засудили застосування насильства проти мирних демонстрантів у Києві 30 листопада, 1 грудня і 11 грудня 2013 року [10], [12].

Після перемоги Революції гідності, США надали революційному уряду України всебічну допомогу [23]. Колишнього президента Януковича було внесено у санкційні списки [22].

Неоголошена війна на Донбасі (лютий 2014 року) та анексії Криму (березень 2014 року) стала новим етапом взаємовідносин між США та Україною.

18 грудня 2014 року президент Барак Обама підписав "Закон про підтримку свободи України" [24]. "Моя адміністрація буде продовжувати тісно співпрацювати з союзниками і партнерами в Європі і на міжнародному рівні відповідати на розвиток подій в Україні і буде продовжувати продумувати наші санкції у відповідь на дії Росії" [1].

20 квітня на Яворівському полігоні розпочались спільні українсько-американські навчання під керівництвом десантників 173-ї бригади США у рамках місії "Безстрашний гвардієць-2015" (англ. Fearless Guardian-2015), що триватимуть півроку. За цей час американські фахівці планують підготувати приблизно 900 військовослужбовців Національної гвардії, спецпідрозділів та військових частин [5].

7 листопада 2015 року неподалік Конгресу США у Вашингтоні відбулася церемонія відкриття Меморіалу жертвам українського Голодомору. Конгресмени Сандер Левін і Марсі Каптур та дружина президента України Марина Порошенко взяли участь в урочистостях. З нагоди відкриття пам'ятника у приміщенні Вашингтонського центрального вокзалу відкрилась виставка, присвячена Голодомору в Україні.

Висновок. Стратегічне партнерство Україна – США можемо розцінювати як асиметрично-позитивне, Україна вбачає в США політичного партнера, спроможного допомогти стати їй на позиції європейського розвитку і гарантувати недоторканність й цілісність.

Українсько-американські відносини є доволі динамічними та суперечливими одночасно. США, безперечно, мають визначальний вплив на Україну, але слабка позиція української політики, її системна невизначеність постійно підривають основи двостороннього "стратегічного партнерства".

Список використаних джерел

1. Акт на підтримку свободи України 2014" став законом [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://dt.ua/POLITICS/akt-na-pidtrimku-svobodi-ukrayini-2014-stav-zakonom-obama-159564_.html.
2. Асиметрія міждержавних відносин / за ред. Г. М. Перепелиці, О. М. Субтельного. – К.: Вид. дім "Стилос", 2005. – 555 с.
3. Дубовик В. А. Політика США по відношенню до незалежної України (1991-1994). Аналіз концепції американської політології : дис. канд. політ. наук : 23.00.04 / Дубовик Володимир Алімович – О., 1996. – 183 с.
4. Жовква І. І. Стратегічне партнерство у зовнішній політиці України : дис. канд. політ. наук : 23.00.04 / Жовква Ігор Іванович – К., 2005. – 213 с.

N. Serediuk, PhD student
National University "Ostroh Academy", Ostrog, Ukraine

STRATEGIC PARTNERSHIP OF UKRAINE AND THE USA

The peculiarities of the USA strategic partnership establishment and development are researched as the specific instrument in the Ukrainian external policy formation in the context of international partnership system forming.

It was defined main development stages of the strategic partnership in the Ukrainian external policy and created the partnership typology of Ukraine and the USA.

We analyzed the American and Ukrainian strategic partnership in its accordance to the main criteria and features. We estimated the efficiency level of strategic partnership instrument usage in the diplomatic practice of Ukraine in cooperation with the USA and main recommendations were given in accordance to its rising up.

Key words: USA, Ukraine, partnership, strategic partnership, external policy strategy, partnership verification.

N. Середюк, асп.
Національний університет "Острожская академия", Острог, Украина

СТРАТЕГИЧЕСКОЕ ПАРТНЕРСТВО УКРАИНА – США

Исследованы особенности возникновения и развития стратегического партнерства США как специфического инструмента в формировании внешней политики Украины в контексте становления системы международных отношений.

Определены основные этапы эволюции стратегического партнерства во внешней политике Украины и разработана типология отношений стратегического партнерства Украины с США.

Осуществлен анализ отношений стратегического партнерства Украины и США на предмет их соответствия критериям и признакам стратегического партнерства. Оценена степень эффективности использования инструмента стратегического партнерства в дипломатической практике Украины в сотрудничестве с США и даны рекомендации относительно ее повышения.

Ключевые слова: США, Украина, сотрудничество, стратегическое партнерство, внешнеполитическая стратегия, верификация отношений.

5. З Угорщини в Україну в рамках навчань зайшла техніка збройних сил США [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.unian.ua/society/1088121-z-ugorschini-v-ukrajinu-v-ramkah-navchan-zayshla-tehnika-zbroynih-sil-ssha.html>.

6. Лисицин Е. М. Стратегічне партнерство – поняття сучасне / Е. М. Лисицин // Віче. – 1999. – № 2 (83). – С. 29-43.

7. Лютых А. А. Внешняя политика США: от Трумэна до Буша-мл. : учебное пособие для студентов специальностей "Международные отношения" и "Регионоведение" / А. А. Лютых, В. А. Тонких. – Воронеж: Воронежский гос. ун-т, 2008. – 362 с.

8. Павлюк М. В. Політико-правові аспекти інтеграції України до організації Північноатлантичного договору : дис. канд. політ. наук: 23.00.04 / Павлюк Михайло Вікторович – Чернівці, 2009. – 212 с.

9. Політичні відносини між Україною та США [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://usa.mfa.gov.ua/ua/ukraine-us/diplomacy>.

10. Сенат США ухвалив резолюцію з погрозами Януковичу і Ко [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://ipress.ua/news/senat_ssha_uhvalyv_rezolyutsiyu_na_pidtrymku_ukrainskogo_narodu_375_43.html.

11. Сивак О. Новітні україно-американські відносини / О. Сивак, П. Черник // Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку. – 2010. – Випуск 22. – С. 87-93.

12. США висловили огиду до рішення української влади задати Євромайдан [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://ipress.ua/news/ssha_vyslovyly_ogydu_do_rishennya_ukrainskoi_vlad_y_zadavyty_yevromaydan_35423.html.

13. У рамках комісії "Кучма – Гор" // Політика і час (ПіЧ). – 1996. – № 12. – С. 73-74.

14. Україна на світовій арені: сучасний стан і перспективи // Національна безпека і оборона. – 2010. – № 2 (113). – С. 6-15.

15. Українсько-американські відносини [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Українсько_американські_відносини.

16. Хартія українсько-американського партнерства, дружби і співробітництва // Армія України. – 1994. – С. 12-13.

17. Черник П. Україна – Ірак: геополітичне тестування / П. Черник // Військово-науковий вісник. – Львів. – 2008. – № 10. – С. 216-230.

18. Шамшур О. Відносини України США: євроатлантичний контекст / О. Шамшур // Наука і оборона. – 2008. – № 3. – С. 12-15.

19. Шамшур О. Початок ери Обами. Зовнішньополітичний вимір // Дзеркало тижня. – № 42. – 2008. – С. 5.

20. Щербак Ю. Позначені безпрецедентним динамізмом / Ю. Щербак // Політика і час. – 1996. – № 11. – С. 4-5.

21. Charles Clover "The Ousting of Ukraine's Prime Minister Is Likely to be Followed by a New Power Struggle" / Clover Charles // Financial Times. – 27.04.2001. – P. 3-4.

22. FACT SHEET: Ukraine-Related Sanctions [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2014/03/17/fact-sheet-ukraine-related-sanctions>.

23. FACT SHEET: U.S. Crisis Support Package for Ukraine [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2014/04/21/fact-sheet-us-crisis-support-package-ukraine>.

24. President Obama Signs Ukraine Freedom Support Act of 2014 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.tmtindustryinsider.com/2014/12/president-obama-signs-ukraine-freedom-support-act-of-2014>.

Надійшла до редколегії 31.04.17